

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ: Α' ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΣΗΣ
Γραφείο για το Νόμο Περί Προστασίας των Ζώων
Τηλ.: 2162136216
Πληροφορίες: ΚΟΝΤΟΝΙΚΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Ε.Π.Δ.Δ.Ε.
1ο Δ.Κ.Ε.Π. / 2η Δ.Π.
Δ.Π. 6.6.02.25

Αθήν., 6-2-25
Αρ. πρωτ.: 151.069

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Κ. ΚΩΣΤΕΠΙΔΑΣ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ

ΠΡΟΣ:

1) κ. ΑΓΓΕΛΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
gerati@nait.gov.gr

2) Help Horses MAKE
helphorsesymmittos@gmail.com

Σας κοινοποιούμε το υπ' αριθμ. πρωτ. 347812/64518/2024 από 16.12.2024 έγγραφο – επιστολή της Ανεξάρτητης Αρχής “Συνήγορος του Πολίτη” που απέστάλη στην Υπηρεσία μας, επισημαίνοντας τα κάτωθι:

Με δεδομένο ότι α) ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429 σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων (ενόμος για την υγεία των ζώων), β) ο κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2035 για τη συμπλήρωση του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429, σχετικά με τους κανόνες που διέπουν τις εγκαταστάσεις στις οποίες διατηρούνται χερσαία ζώα και τα εκκολαπτήρια, καθώς και την ιχνηλασιμότητα ορισμένων δεσποζόμενων χερσαίων ζώων και αυγών για επώαση, καθώς και γ) ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2021/963 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής των κανονισμών (ΕΕ) 2016/429, (ΕΕ) 2016/1012 και (ΕΕ) 2019/6 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την ταυτοποίηση και την καταχώριση των ιπποειδών και τη θέσπιση υποδειγμάτων εγγράφων ταυτοποίησης για τα εν λόγω ζώα, είναι Κανονισμοί οι οποίοι συνιστούν δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις, πρέπει να εφαρμόζονται στο σύνολό τους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν ισχύ γενική και άμεση δεσμευτικότητα, δηλαδή δεν απαιτείται να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο (άρθρο 288 παρ. 2 ΣΑΕΕ).

Ειδικότερα, στο προοίμιο του Κανονισμού 2016/429 (περ. 19) αναφέρεται, μεταξύ άλλων ότι, «για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ο όρος άγρια ζώα καλύπτει όλα τα ζώα που δεν εκτρέφονται από τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένων των αδεσποτών ζώων και των ζώων που έχουν επιστρέψει σε άγρια κατάσταση,

ακόμα και αν ανήκουν σε είδη που είναι κανονικά εξημερωμένα». Εν συνεχεία, στο άρθρο 4 αρ. 5 (Ορισμοί) του ίδιου Κανονισμού ορίζονται ως «δεσποζόμενα ζώα: αυτά που εκτρέφονται από τον άνθρωπο», ενώ στον αρ. 8 ορίζονται ως «άγρια ζώα: τα μη δεσποζόμενα ζώα».

Εν συνεχεία, στον Κανονισμό 2019/2035 (προοίμιο περ. 4) αναφέρεται ότι: «Οι συμπληρωματικοί κανόνες που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα δεσποζόμενα ζώα, ωστόσο υπάρχουν ορισμένοι πληθυσμοί ίππων που διατηρούνται σε άγρια ή ημιελεύθερη κατάσταση σε καθορισμένες περιοχές της Ένωσης και οι οποίοι δεν εξαρτώνται αποκλειστικά από τον ανθρώπινο έλεγχο για την επιβίωση και την αναπαραγωγή τους και, ως εκ τούτου, οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό δεν μπορούν να εφαρμοστούν πλήρως στα συγκεκριμένα ζώα. Συνεπώς, στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να διασαφηνιστεί ότι, μολονότι οι κανόνες υγείας των ζώων που θεσπίζονται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 εφαρμόζονται εν γένει σε αυτά τα ζώα των ειδών κατοικίδιων υποειδών, απαιτούνται ορισμένες ειδικές παρεκκλίσεις διότι δεν είναι δυνατόν οι απαιτήσεις ταυτοποίησης των δεσποζόμενων χερσαίων ζώων να εφαρμοστούν σε ίππους που ζουν εκτός ανθρώπινου ελέγχου». Επίσης, στο άρθρο 60 του ίδιου Κανονισμού ορίζεται ότι: «τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή τους πληθυσμούς των υποειδών και τις περιοχές στις οποίες τα εν λόγω ζώα ζουν σε ημιελεύθερες συνθήκες». Δηλαδή σε αυτές τις περιπτώσεις τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους πληθυσμούς των υποειδών και τις θέσεις που αυτά διαβιούν.

Τέλος, στο άρθρο 2 (Ορισμοί) παρ. 1 του Κανονισμού 2021/963 ως υποειδές ορίζεται: «το δεσποζόμενο ζώο που ανήκει στα είδη του γένους *Equus*». Περαιτέρω, στο άρθρο 31 (Υποειδή που διατηρούνται σε ημιελεύθερες συνθήκες) του ίδιου Κανονισμού θεσπίζονται παρεκκλίσεις στην ταυτοποίηση και καταχώριση των δεσποζόμενων υποειδών, όταν αυτά ζουν σε ημιελεύθερες συνθήκες. Ειδικότερα προβλέπονται τα ακόλουθα: «Επιπλέον των απαιτήσεων που ορίζονται στο άρθρο 60 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2019/2035 όσον αφορά τις παρεκκλίσεις για την ταυτοποίηση δεσποζόμενων υποειδών που ζουν σε ημιελεύθερες συνθήκες, οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται από τα κράτη μέλη σχετικά με τους πληθυσμούς υποειδών και τις περιοχές όπου τα εν λόγω ζώα διατηρούνται σε ημιελεύθερες συνθήκες επικαιροποιούνται και συνοδεύονται από γεωγραφικά

στοιχεία της περιοχής της εγκατάστασης στην οποία διατηρούνται τα εν λόγω υποειδή».

Συνεπώς, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει, καταρχήν, ότι τα υποειδή θεωρούνται ως δεσποζόμενα ζώα και μόνο κατ' εξαίρεση μπορούν να θεωρηθούν άγρια ή σε ημιελεύθερη κατάσταση. Η εξαίρεση αυτή θεσπίστηκε λόγω της ύπαρξης ορισμένων συγκεκριμένων πληθυσμών υποειδών σε άγρια ή ημιελεύθερη κατάσταση σε καθορισμένες περιοχές της Ευρώπης. Επίσης, ως δεσποζόμενα ζώα θεωρούνται όσα εκτρέφονται από τον άνθρωπο και εξαρτώνται αποκλειστικά από τον ανθρώπινο έλεγχο για την επιβίωσή τους.

Αναφορικά με το συγκεκριμένο ζήτημα έχουν εκδοθεί οι ακόλουθες Υπουργικές Αποφάσεις στο εθνικό δίκαιο:

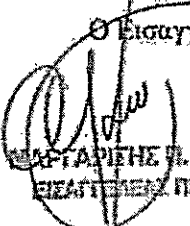
Με βάση τους τρεις ανωτέρω Κανονισμούς (σημείο εκκίνησης αυτών αποτελεί ο Κανονισμός 2016/249), εκδόθηκε η ΥΑ υπ' αριθμ. 726/107637/2022 «Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων εφάρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 (L 84), του κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2035 της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2019 (L314) και του εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/963 της Επιτροπής της 10ης Ιουνίου 2021 (L 213), όσον αφορά τη δημιουργία συστήματος για την ταυτοποίηση και την ιχνηλάτηση των δεσποζόμενων υποειδών».

Η ΥΑ 726/107637/2022, τροποποιήθηκε με την ΥΑ 1388/324739/2023. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 2 δίνεται ο ορισμός του ανεπιτήρητου δεσποζόμενου ζώου: «το υποείδές για το οποίο τεκμηριώνεται η ύπαρξη υπεύθυνου επιχείρησής αυτού, σύμφωνα με την περ. 3 του άρθρου 2 του εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/963 και το οποίο εντοπίζεται άνευ επιτήρησης εκτός της εγκατάστασης συνήθους ή προσωρινής διαμονής του. Η τεκμηρίωση της ύπαρξης του υπεύθυνου επιχείρησής του εν λόγω υποειδούς προκύπτει από τις καταχωρίσεις της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων του άρθρου 4. Αν δεν υφίστανται οι ανωτέρω καταχωρίσεις, η τεκμηρίωση προκύπτει από σχετική υπεύθυνη δήλωση του προσώπου που φέρεται ως υπεύθυνος επιχείρησής του εν λόγω υποειδούς. Υποειδή για τα οποία δεν υφίσταται η προαναφερθείσα τεκμηρίωση, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15». Επισημαίνεται ότι η προϊσχύουσα διάταξη της ΥΑ 726/107637/2022, όριζε στο άρθρο 2 αυτής, ως ανεπιτήρητα δεσποζόμενα υποειδή, απλώς, αυτά τα οποία εντοπίζονται άνευ επιτήρησης εκτός εγκατάστασης.

Η διάταξη του άρθρου 2 της ΥΑ 1388/324739/2023, με την οποία δίνεται ο ορισμός του ανεπιτήρητου δεσποζόμενου ζώου, εργάζεται σε αντίθεση με τους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς τα επιπλέον κριτήρια που θεσπίζει (τεκμηρίωση ιδιοκτητή με καταχώρηση στην ηλεκτρονική βάση ή με υπεύθυνη δήλωση) δεν συνάδουν με τις προβλέψεις τους, όπως αναφέρονται στη συνημμένη επιστολή του Συνηγόρου του Πολίτη. Σε κάθε περίπτωση, τα συγκεκριμένα υποειδή δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν άγρια ή ημιελεύθερα ζώα, καθώς ως άγρια ή ημιελεύθερα μπορούν να λογίζονται τα είδη που έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζονται στο φυσικό περιβάλλον τους (ενδιαίτημα) και δεν εξαρτάται η επιβίωσή τους από την ανθρώπινη συνδρομή. Εξάλλου, κατά το γράμμα του Κανονισμού 2019/2035, ως άγρια ή ημιελεύθερα θεωρούνται τα υποειδή που ήδη διαβιούν μόνο σε καθορισμένες περιοχές εντός της ΕΕ. Σε αυτές τις περιπτώσεις εντάσσονται, για παράδειγμα, τα προστατευόμενα άλογα της Σκύρου, τα ελεύθερα άλογα του Πεταλά κλπ.

Συνοψίζοντας, τα υποειδή, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2021/963, θεωρούνται ως δεσποζόμενα ζώα και μόνο κατ' εξαίρεση μπορούν να θεωρηθούν άγρια ή σε ημιελεύθερη κατάσταση. Τα συγκεκριμένα άλογα χαρακτηρίστηκαν ως άγρια ή ημιελεύθερα ζώα, ενώ δεν είναι προσαρμοσμένα στο φυσικό περιβάλλον στο οποίο διαβιούν, σιτίζονται από εθελοντές και είναι απόλυτα εξαρτώμενα και εξοικειωμένα με τον άνθρωπο. Σε κάθε περίπτωση, είναι προφανές ότι η επιβίωσή τους εξαρτάται απολύτως από την ανθρώπινη συνδρομή.

Ως εκ των ανωτέρω, επισημαίνοντας κυρίως ότι οι αναφερόμενοι Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί κατισχύουν οποιασδήποτε αντίθετης διάταξης Υπουργικής Απόφασης, διαπιστώνεται σαφής και ρητή αρμοδιότητα Σας για την περισύλλογή και εν γένει διαχείριση των υποειδών που βρίσκονται στην περιοχή του Δήμου Κρωπίας, αναμένουμε δε εντός ενός μηνός απάντηση περί των δέουσων ενεργειών εκ μέρους Σας ως αρμοδίου φορέα, άλλως θα διερευνηθεί ποινικά η έως τώρα παράλειψη οφειλόμενων νόμιμων ενεργειών κατ' άρθρα 15, 259 ΠΚ, σε συνδυασμό με την παράλειψη εκτέλεσης των προαναφερόμενων Ευρωπαϊκών Κανονισμών και των σχετικών Υπουργικών Αποφάσεων που θα πρέπει να εκτελεστούν υπό τα δεδομένα που θέτουν οι Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί.

Ο Εισαγγελέας

ΧΑΡΛΑΜΒΟΣ Ν. ΚΟΣΤΟΜΙΡΙΣ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ